

## Několik úvah o jezdeckém dělostřelectvu.

Zákopová stagnace světové války postavila sice na nějaký čas do pozadí jezdecké dělostřelectvo, avšak všude tam, kde armády měly možnost manévru na širokých a více méně nesouvislých frontách a prostor k rozvinutí větších jezdeckých mas (Rusko, Polsko, Palestina, kolonie), došlo jezdecké dělostřelectvo svého uplatnění. Jeho užitečnost je bezpečně zjištěna a po válce bylo v mnohých státech rozmnoženo a zreorganizováno.

U nás nemáme o jezdeckém dělostřelectvu zvláštních praktických válečných, ani jiných zkušeností a musíme se řídit v tomto oboru cizími vzory. Náš zřetel by se měl především obracet do těch států, v nichž terén a podmínky boje jsou podobného rázu jako v naší zemi nebo v některých zemích nás obklopujících, v nichž vzhledem k tomu, jezdecké dělostřelectvo svými válečnými zkušenostmi a svou tradicí stojí nejvýše.

Není pochyby, že za nejlepší jezdecké dělostřelectvo, co se týče jeho použití a přizpůsobení jezdeckému boji, bylo pokládáno jezdecké dělostřelectvo býv. ruské armády, jehož kvality podrželo se vši pravděpodobností jezdecké dělostřelectvo dnešní sovětské armády. Také naše nejbližší více než přátelská polská armáda skvěle navázala na bývalou slavnou tradici jezdeckého dělostřelectva napoleonských polských legií a armády Poniatovského. V polsko-bolševické válce r. 1920 polské jezdecké dělostřelectvo slavně obstálo, přezkoušelo způsoby boje a v další mírové práci se tak zdokonalilo, že je právem můžeme považovati za jedno z nejlepších evropských armád a hodně se od Poláků naučiti.

Hlavním znakem jezdeckého dělostřelectva jest jeho pohyblivost, aby postačilo ruchu jezdeckému a lehce se přizpůsobilo stále se měnícím situacím, právě to charakteristice jezdeckého boje. Jezdeckému boji musí býti jezdecké dělostřelectvo přizpůsobeno, neustále ve spolupráci s jezdeckým cvičeno a na místě ne posledním i samo schopno jezdeckého boje. Proto jeho výstroj a materiální vybavení musí těmto všem požadavkům vyhovovati.

Především je tedy třeba hledati pohyblivost; přizpůsobení se jezdeckému a spolupráce s ním je věc účelného výcviku.

Předpokladem pro získání pohyblivosti je: vhodný lehký materiál, organizace a trening koní (platí stejně pro jezdecké dělostřelectvo).

**Materiál.** Lehký polní kanon ráže 7.5—8 cm jakéhokoli typu, nepřesahující na pochodu váhu 1800 kg, v palebném postavení 1200 kg. Velkou donosnost netřeba po mém soudu vyhledávati. Akce budou zpravidla rychlé, okamžité. Cíle poměrně blízké, palba často přímá. Možnost praktického pozorování palby na daleké cíle minimální. Zdlouhavá příprava palby a kladení dalekých spojení výjimečné. Veškerý zdar akcí a vlastní bezpečnost bude záležeti v obratném manévrování a v nohách koní.

Na přechodnou dobu, než získáme nový modernější materiál, nemáme vhodnější volby než nyní zavedený polní kanon vz. 5/8. Vyhovuje jak svou vahou, solidní konstrukcí, jednoduchostí, tak i svou praktickou donosností a možností střelby dvěma náplněmi, skoro pro všechny běžné úkoly.

**Organisace.** Vybavit jezdecké baterie tak, aby byly schopny samostatné akce i po četách neb i po jednotlivých dělech. Přidělování čet neb jednotlivých děl převážně oddílům je téměř pravidlem. Pohyblivost baterií podmiňuje lehký materiál, ničím zbytečně zatížený. To se týká především obsluhy. Má obsluha sedět na dělech, či jeti na koních. V této dosud definitivně nevyřešené otázce přikloňuji se shodně s názory polských k řešení dopravy obsluhy na koních. Nemluví pro to snad jen fakt, že i jiné armády mají obsluhu na koních, ale především důvody, proč je tomu tak a ne jinak. Má-li nebo nemá-li doprava obsluhy na koních budoucnost, nemůžeme dnes s jistotou tvrdit. Najisto motorisace jezdeckého dělostřelectva, alespoň zčásti, má svou budoucnost, avšak žijeme v přítomnosti a otázka musí proto být vyřešena nejvhodnějším způsobem tak, aby vyhovovala dnešní naší situaci. Důvody, jež mluví pro obsluhu na koních, jsou mnohé. Nejzávažnější z nich jsou tyto:

1. Jsou-li naše děla na pochodu, i když je obsluha nasednuta, lehčí, než mají Poláci nebo Rusové, není to důvodem, že by obsluha nemohla být na koních. Naopak, je to naše přednost a můžeme být šťastni, že taková lehká děla máme. Při spolupráci jezdeckého dělostřelectva s jezdeckem a při přizpůsobení se boji a charakteru činnosti jezdeckta, není odpočinku, je stálý pohyb, ruch, námaha a velká výkonnost, kdy každý kilometr a každý kilogram navíc je cítit a nepříznivě se odráží od kondice sebe lépe trenovaných koní. Dáme-li obsluhu na koně, děle vydržíme svěžeji a bojeschopnými. Mluví pro to válečné zkušenosti nesčetných jezdeckých dělostřeleckých oddílů ruské, bolševické a polské armády.

2. Obsluha na koních je stále všudypřítomnou zálohou tažných koní. Záložní šestisprežení není vždy po ruce. Padne-li kůň, nahradí se ihned konem obsluhy a pak teprve je příležitost, kdy obsluha může nasednout na dělo.

3. Bojové akce jsou většinou samostatné. Při nesouvislé frontě není vždy zabezpečeno zajištění dělostřelectva vlastním jezdeckem. Toto zajištění provádí právě část obsluhy na koních. Obsluha má proto být vyvíčena a schopna též jezdeckého boje s šavlí nebo puškou v ruce. Sovětský předpis pro jezdecké dělostřelecké oddíly předvídá mimo to dokonce i ataku obsluhy. Na př. dvě baterie oddílu jsou v činnosti v palebném postavení, obsluha třetí baterie s pátracími orgány utvoří jezdeckou četou a chrání jezdeckým bojem (je-li nutno, i atakou) střílející baterie.

4. Na pochodech v proudu obsluha na koních zastírá dokonale děla, jedouc po stranách, takže u nepřátelského pozorovatele budí zdání, že má před sebou jen jezdeckto bez dělostřelectva. Zvláště důležité při PO.

5. Při neustálém styku a spolupráci s jezdeckem jest obsluha na koních pro mužstvo samo určitým morálním i psychologickým faktorem vzhledem k ostatnímu jezdecktu.

Soudím, že těchto několik důvodů samo o sobě podporuje názor na zavedení obsluhy na koních a vyváží výhody obsluhy nasednuté na dělech. Mnoho těchto výhod není. Je to hlavně jisté zkrácení pochodového proudu a tím i zmenšení cíle. Nepotřebnost výcviku obsluhy v jízdě koňmo nepo-

važují za výhodu. Právě tak jako cvičíme jízdní v úloze některých čísel obsluhy, bude i zde třeba vycvičiti část obsluhy v jízdě koňmo. 14měsíční presenční služba nemůže býti tomuto výcviku překážkou, neboť pak bychom nemohli mluvit ani o řádném výcviku jezdeckta (jízda koňmo, jezdecký boj, pěší boj, střelecký a kulometný výcvik).

Co se týče organizace jezdeckých dělostřeleckých oddílů, stojí za povšimnutí názor, který se právě přetřásá v odborných kruzích polského jezdeckého dělostřelectva:

Není třeba organisovati stereotypní oddíl o 3 bateriích. Lépe by vyhovoval a přizpůsoboval se organisaci jezdeckta jezdecký dělostřelecký pluk o 4 bateriích, bez velitelství oddílu. Baterie by byly samostatné, právě jako jsou eskadrony.

Přiznává se, že jezdecké baterie skýtají v dnešním složení příliš velký cíl pro nespočetné polebné prostředky moderního boje. Proto organisovati baterie o 3 dělech. Dobře vycvičená obsluha nahradí rychlostí palby nedostatek čtvrtého děla.

Trening koní: Neustálým treningem koní v míru se získává trvalá kondice koní pro válečné úkoly. Odvažují se tvrditi, že tato kondice koní není v naší armádě na výši, protože náš vojenský kůň není řádně trenován pro námahy a strasti ve válce. Několikadenní manévry již se odrážejí v pokleslé kondici koní. Koni je v míru věnována zbytečná péče, které nemůže při velkých cvičeních nebo dokonce ve válce postrádat.

Jak skvělou kondici koní má na př. polské jezdeckto a dělostřelectvo! Měl jsem příležitost býti při velkých cvičeních polské jezdecké brigády s dělostřelectvem, trvajících 15 dní. Poslední den po denních vyčerpávajících cvičeních za stálých veder byly konány v celé brigádě závody v eskadronách a concours hippique důstojníků a poddůstojníků.

U nás řešení této ožehavé otázky rozumné péče o koně je brzděno nevyhubitelným konservatismem, vládnoucím v armádě. Spousta hodin, jež možno věnovati výcviku, ztrácí se zbytečně, upřílišenou a pro válku neúčelnou péčí o koně.

Jezdec nebo jízdní dělostřelec od časného rána až pozdě do noci tráví téměř bez přestání ve stáji, jsa zaměstnán výhradně jen obsluhováním nejméně pracujícího tvora — erárního koně.

Erární kůň pracuje po mnoho měsíců v roce jen 5, maximálně 10 hodin týdně. Po jednohodinové až dvouhodinové denní práci je třen až každý chloupek uschne. Mimo to je čistěn 2—3 hodiny denně.

Jeden den v týdnu má svátek, který je věnován cele čistění, pěstění a prohlídce koně. V tento den, jakož i v neděli a ve svátek nepracuje vůbec.

Tímto hýčkáním a nevyužitím jeho energie se stává, že kůň tropí různé neplechy a ohrožuje svou bujností své ošetřovatele, sám slábne, ubývá mu výkonnosti, zchoulostí, a jsou-li na něho kladeny zvýšené požadavky a nedostává-li se mu mimo to oné přepjaté péče, selže, chřadne, stává se neupotřebitelným a konečně hyne.

Kam vedlo nevyužití a zhýčkáni koní v míru, ukázala válka. Vyplívané erární koně, v teplých stájích zhýčkáni koně hornorakouského sedláka zahynuli ještě během r. 1914. Krásný exteriér je nezachránil.

Byl to selský kůň, zvyklý tahati od rána do večera, při méně vydatné krmi a značně menší péči a pohodlí, než má kůň erární, zejména selský kůň haličský, postrádající každé péče vůbec, který překonal útrapy nesmírných pochodů v l. 1914—15.

Všechny zkušenosti nabyté v tomto směru ve světové válce jsou skoro úplně ignorovány.

Ve Francii je kůň po cvičení (jízdně) postaven do otevřené stáje. Nikdo ho netře. Když uschne, je vyveden bez houně a uvázan před stáj, kde stojí v zimě v létě od rána do večera, mimo krmení a zaměstnání, bez přepážek, bez dozoru, jen kopaví koně mají pouta. Kůň je čistěn 2—3 hodiny týdně.

Koně všech jízdných zbraní polské armády jsou ve stáji jen na noc, nebo když prší. Jinak jsou po celý den venku, přivázáni za stáji, v zimě v létě. Sláma ze stání se rozprostře před stájemi, suší se na slunci a dává se opět na noc. Systém není v Polsku převzat od Francouzů, nýbrž je to starý zakořeněný obyčej.

Nebude-li péče o koně a trening koní přizpůsoben alespoň částečně poměrům, jak tomu je v poli, je vážná obava, že naše koně stihne jednou osud rakouských koní z r. 1914. V této otázce je třeba radikální naprawy.

Štábní kapitán Oldřich Beneš:

## Úvaha o organizaci jezdeckva.

Snahou všech armád od ukončení světové války jest, zvýšit počet palebných prostředků na míru nejvyšší. Tato snaha vynikla nejvíce u jezdeckva, neboť ono bylo podle předválečných názorů zbraní nárazu masy — ataky. Tento způsob použití jezdeckva ve velkých svazech byl na základě zkušeností ze světové války zavržen, a proto nutno přizpůsobiti i organizaci jezdeckva potřebám nového způsobu boje, t. j. hlavně boji pěšky.

Všeobecně je náš nynější jezdecký pluk přirovnáván svou hodnotou pro pěší boj k pěšímu praporu, jemuž neodpovídá, neboť má o 12 lehkých kulometů méně, při stejném počtu kulometů těžkých, nehledě k menším početním stavům mužstva, sníženým ještě o zajištění náručních koní atd. Dále nutno si uvědomiti, že trojkový systém nejlépe vyhovuje a odpovídá všem řešením taktickým (četa = 3 družstva, rota = 3 čety, prapor = 3 pěší roty, pluk = 3 prapory). Zatím u jezdeckva má četa 2 družstva, korouhev 2 jezdecké eskadrony a pluk 2 korouhve. Uvědomíme-li si, že u jezdeckva eskadrony, a mnohdy čety, budou pracovati na široké frontě více méně samostatně, vidíme, že by bylo vhodné dáti jezdeckvu větší manévrovací možnost počtem tří jednotek.

Jak by mělo býti organizováno jezdeckvo, aby byla zvýšena jeho palební síla a manévrovací schopnost, aniž by byla snížena jeho rychlost a pohyblivost a tím schopnost k plnění čistě jezdeckých úkolů?

**Četa.** Jezdeckou četou možno organizovati dvěma způsoby, a to buď bez nosných koní, nebo s nosnými koňmi.

Četa bez nosných koní je složena ze čtyř stejných družstev. Výstroj a výzbroj patračů by zůstaly nezměněny. Střelec, který je vyzbrojen pistolí, nese na zádech 2 záložní hlavně v pouzdře, vpředu na prsou má dvě pouzdra a v každém dva zásobníky; na torbách má připevněny dvě plátěné torby, podobné podkovářským, v nichž jsou záložní součástky. Bude vystrojen, jakož i jeho pomocníci, opaskem, podobným jako pro gážisty, který je na prsou i na zádech rozšířen a podložen plstí.